

Statnett SF

Vår dato: 10.03.2022

Vår ref.:

Arkiv:

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Toril Naustvoll

Godkjenning av metode for felles nettmodell etter CACM artikkel 17

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) mottok forslag til metode for å utvikle felles nettmodell fra Statnett SF (Statnett) den 10. september 2021. Metodeforslaget er utarbeidet som følge av krav i Europakommisjonens forordning (EU) 2015/1222 av 24. juli 2015 om retningslinjer for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM) artikkel 17.

RME godkjenner Statnetts forslag til metode for felles nettmodell.

1.1. Bakgrunn

I Europa pågår det et arbeid med å koble sammen landenes kraftmarkeder. Formålet er å opprette et indre kraftmarked som kan sikre trygg energiforsyning, øke konkurransen og gi forbrukere mulighet til å kjøpe strøm til rimelige priser. Europakommisjonen har som et ledd i dette arbeidet blant annet vedtatt åtte forordninger innenfor kraftmarkedsområdet. CACM er en av disse. CACM er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.¹

CACM skal legge til rette for et mer harmonisert regelverk for sammenkobling av europeiske kraftmarkeder og tildeling av kapasitet for overføring av kraft mellom budområder. Forskriften regulerer de fysiske markedene for omsetning av elektrisk kraft dagen før fysisk levering (døgnmarkedet) og fram til driftstimen (intradag). Disse markedene sikrer i stor grad den momentane balansen mellom tilbud og etterspørsel som til enhver tid må finnes i kraftsystemet. For å koble sammen landenes markeder for krafthandel, er det nødvendig at operatører for transmisjonssystemene (TSOer) koordinerer beregningen av tilgjengelig kapasitet i kraftnettet.

CACM inneholder krav om at Statnett skal være med på å utarbeide flere metoder og vilkår for å gjennomføre regelverket. Noen av disse metodene og vilkårene skal Statnett utarbeide sammen med andre TSOer i kapasitetsberegningsregionene Norden og/eller Hansa, og noen skal Statnett utarbeide sammen med TSOer i hele EØS, med unntak av Island og Liechtenstein.

¹ Forskrift av 20. desember 2006 nr. 1563 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft

Adresse

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

E-post: rme@nve.no, Telefon: 22 95 95 95, Internett: <http://reguleringsmyndigheten.no/>
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

RME skal vurdere metodeforslagene utviklet av TSOene, og har hjemmel til å godkjenne metodene etter CACM artikkel 9, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2, og etter energiloven § 6-1.²

Ett av forslagene som etter CACM skal oversendes til RME for godkjenning er forslag til metode for å etablere felles nettmodell basert på sammenslåing av individuelle nettmodeller (artikkel 17.1). Denne metoden skal også legges til grunn for supplerende krav om felles nettmodell som følger av bestemmelser i Europakommisjonens forordning (EU) 2016/1719 av 26. september 2016 om fastsettelse av retningslinjer for langsiktig kapasitetstildeling (FCA), og Europakommisjonens forordning (EU) 2017/1485 av 2. august 2017 om retningslinjer for drift av transmisjonsnettet for elektrisk kraft (SO GL).

1.2. Oversendelse av metodeforslaget

Den 10. september 2021 mottok RME forslag til metode om utvikling av felles nettmodell fra Statnett i henhold til CACM artikkel 17.1, jf. artikkel 9.1.

Metoden er utviklet i fellesskap av alle TSOene i EØS.

Både CACM, FCA og SO GL inneholder krav til en metode for felles nettmodell. Den eldste forskriften, CACM som kom i 2015, inneholder de grunnleggende kravene om utvikling av individuelle nettmodeller (IGM) og hvordan disse skal sammenkobles til den felles nettmodellen (CGM). CACM inneholder også bestemmelser om bruk av standardiserte scenarioanalyser for å framskaffe relevant datainputs for nettmodellene for døgn- og intradagmarkedet. FCA fra 2016 henviser til de grunnleggende bestemmelsene om utvikling av IGMer og CGM i CACM, og inneholder i tillegg bestemmelser om scenarioanalyser for de langsiktige tidsrammene. Den nyeste forordningen, SO GL (2017), refererer til alle disse grunnleggende kravene om felles nettmodell i CACM og FCA. SO GL setter i tillegg flere detaljerte og utfyllende krav som berører alle tidsrammene.

TSOene har utviklet metodeforslag for hver av forskriftene. Disse er omtalt som ulike versjoner CGMM v1 (CACM), CGMM v2 (FCA) og CGMM v3 (SO GL). Statnett har oversendt en samlet vurdering av alle versjonene av felles nettmodell. Dette vedtaket omhandler førstnevnte versjon, CGMM v1.

Dette metodeforslaget er basert på CACM kravene, og beskriver hvordan den felles nettmodellen (CGM) skal bygges opp ved sammenkobling av individuelle nettmodeller (IGM) fra den enkelte TSO. De individuelle nettmodellene skal inneholde forventet informasjon om nettopologi, last og produksjon i TSOens nett basert på scenarioanalyser for henholdsvis døgnet og intradagmarkedet. Ved å sette sammen de ulike IGMene til en CGM for hver tidsramme, vil man på en effektiv og koordinert måte framskaffe relevant underlag for kapasitetsberegning og tilhørende sikkerhetsanalyser før driftstimen.

Metoden beskriver på en standardisert måte hvordan TSOene skal modellere scenariobasert informasjon. Ved hjelp av nettmodellen og de ulike scenariene gjør TSOene datasimuleringer for å prognosere fremtidige driftsforhold.

TSOen skal til faste tidspunkt og etter fast rutine oversende sin IGM til RSCen³. Som følge av denne rutinen vil norske aktører få andre tidspunkt for innsending av data å forholde seg til. Dette vil, ifølge

² Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. av 29. juni 1990 nr. 50 (heretter forkortet energiloven).

³ Regional Sikkerhets Koordinator – selskaper eid av TSOene som utfører koordinerende oppgaver på vegne av TSOene.

Statnett, gjelde innsending av data etter forskrift om systemansvaret⁴ (fos) § 17 og energilovforskriften⁵ § 6-1. Statnett opplyser at det ikke vil være behov for en forskriftsendring på bakgrunn av dette, men at Statnetts retningslinjer for utøvelse av systemansvaret, vil bli justert for å være i tråd med kravene i metoden.

Statnett opplyser at innføring av den samlede metoden for felles nettmodell og tilhørende rutiner vil medføre en økt driftssikkerhet for det norske kraftsystemet. Systemdriften vil da optimeres i forkant av driftstimen, og Statnett mener de vil være bedre forberedt når driftstimen kommer. Statnett har også jobbet med å utvikle sin IGM, samt å utvikle nødvendige IT-verktøy. En ny vaktrolle på landssentralen vil bli opprettet for å kunne vurdere kvaliteten på IGMen og være i kontakt med den nordiske RSCen ved behov. Statnett jobber også med å få bedre prognosedatasett for å bedre prognosen og datakvaliteten for uregulerbar kraft og forbruk.

Statnett vurderer at den samlede metoden for felles nettmodell kan godkjennes innenfor gjeldende regelverk.

1.3. Høring og konsultasjon

TSOene har etter CACM artikkel 12 en plikt til å høre metoden før den ferdigstilles. De synspunkter som kommer frem under høringen skal tas i betraktning når metoden ferdigstilles.

Høringen ble gjennomført av alle de relevante europeiske TSOene fra 4. februar til 4. mars 2016 gjennom ENTSO-E⁶. Statnett har sammen med metoden vedlagt et forklarende dokument som beskriver hvordan de, sammen med de andre TSOene i Europa, har tatt hensyn til synspunkter fra denne høringen.

RME har gjennomført en nasjonal konsultasjon av metodeforslaget fra 14. september til 8. oktober 2021. Ingen synspunkter med relevans for forslaget implementering i Norge har kommet inn.

1.4. Koordinering under behandling av saken

Utover RMEs nasjonale konsultasjon, har RME deltatt i Energy Regulators Forum (ERF) for å komme frem til en felles enighet blant de øvrige europeiske nasjonale reguleringsmyndighetene om metodeforslaget.

2. Bestemmelser som ligger til grunn for vedtaket

2.1. CACM

CACM er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Overordnede mål med forskriften

Formålet med CACM er ifølge artikkel 3 å:

- a) fremme effektiv konkurranse i produksjonen av, handelen med og forsyningen av elektrisk kraft,
- b) sikre optimal bruk av transmisjonsinfrastrukturen,

⁴ Forskrift av 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet

⁵ Forskrift av 7. desember 1990 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.

⁶ ENTSO-E står for European Network of Transmission System Operators for Electricity, og er TSOenes samarbeidsorganisasjon i Europa.

- c) ivareta driftssikkerheten,
- d) optimalisere beregningen og tildelingen av utvekslingskapasitet mellom budområder,
- e) sikre rettferdig og ikke-diskriminerende behandling av TSOer, NEMOer⁷, ACER⁸, reguleringsmyndigheter og markedsdeltakere,
- f) sikre og forbedre gjennomsiktighet og pålitelighet med hensyn til informasjon,
- g) bidra til effektiv langsiktig drift og utvikling av transmisjonsnettet for elektrisk kraft og elektrisitetssektoren i Unionen,
- h) ta hensyn til behovet for et rettferdig og velordnet marked og en rettferdig og velordnet prisdannelse,
- i) sikre like vilkår for NEMOer, og
- j) sørge for at vilkårene for tilgang til utvekslingskapasitet mellom budområder ikke innebærer forskjellsbehandling.

Tidsfrister

TSOene skal utvikle de vilkår og metoder som kreves etter CACM og sende disse til sine respektive reguleringsmyndigheter for godkjenning i tråd med CACM artikkel 9.1, innen de tidsfrister som angis i forskriften.

Reguleringsmyndighetene skal etter CACM artikkel 9.10 fatte vedtak om de innkomne vilkårene eller metodene innen seks måneder etter at reguleringsmyndigheten mottok forslaget til vilkår eller metode.

Høring

TSOene som etter forskriften er ansvarlig for å sende inn forslag til vilkår og metoder til godkjenning, skal samrå med interessenter, inklusive de berørte myndighetene i hvert medlemsland, om utkastet til metodeforslaget. Etter CACM artikkel 12.1 skal høringen vare i minst én måned.

Etter CACM artikkel 12.2 skal forslag til metoder som skal sendes inn av TSOene på europeisk nivå, offentliggjøres og sendes ut på offentlig høring på europeisk nivå. Forslag til metoder som skal gjelde på regionalt nivå skal ut på offentlig høring på regionalt nivå. Forslag til metoder som skal gjelde på bilateralt eller multilateralt nivå skal som et minimum sendes på høring i de berørte EØS-landene.

TSOene som er ansvarlige for å sende inn forslag til metoder skal etter CACM artikkel 12.3 ta hensyn til de innspill som kommer frem under høringsrunden før TSOene sender endelig forslag til metode til sine nasjonale reguleringsmyndigheter for godkjenning. I alle tilfeller skal det gis en grundig begrunnelse for at de synspunkter som er framkommet i høringen, er innarbeidet i forslaget eller ikke. Denne redegjørelsen skal sendes inn sammen med metodeforslaget.

Innholdskrav

Forslaget til metoder skal etter CACM artikkel 9.9 inneholde et forslag til tidsplan for gjennomføringen og en beskrivelse av metodens forventede innvirkning på de overordnede målene for forskriften.

Metoden utarbeidet etter CACM artikkel 17 skal inneholde:

⁷ Utpekt operatør på markedet for elektrisk kraft

⁸ Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter

- (a) en definisjon av scenarioene i samsvar med artikkel 18,
- (b) en definisjon av individuelle nettmodeller (IGM) i samsvar med artikkel 19, og
- (c) en beskrivelse av prosessen for sammenslåing av individuelle nettmodeller slik at de danner en felles nettmodell.

Etter CACM artikkel 18 skal alle TSOene utvikle felles scenarioer for tidsrammen for dagen-før-markedet og tidsrammen for intradagmarkedet.

Bestemmelsen oppstiller følgende krav:

- (a) De felles scenarioene skal brukes til å beskrive en bestemt prognose for situasjonen med hensyn til produksjon, last og nettopologi i transmisjonsnettet i den felles nettmodellen.
- (b) Det skal utarbeides ett scenario for hver markedstidsenhet for tidsrammene for kapasitetsberegning.
- (c) TSOene skal utarbeide felles regler for å bestemme nettoposisjonen for hvert budområde og flyten i hver likestrømsledning. De felles reglene skal for hvert scenario være basert på den beste prognosen for nettoposisjonen for hvert budområde, og på den beste prognosen for flyten i hver likestrømsledning.
- (d) Ved fastsettelsen av scenarioer skal det ikke forekomme utilbørlig forskjellsbehandling mellom intern utveksling og utveksling mellom budområder.

Etter CACM artikkel 19 skal TSOene lage en IGM for hvert budområde og hvert scenario.

Bestemmelsen oppstiller følgende krav:

- (a) Hver IGM skal gjenspeile den best mulige prognosen for forholdene i transmisjonsnettet for hvert scenario.
- (b) IGMen skal omfatte alle nettkomponenter i transmisjonsnettet som anvendes i den regionale driftssikkerhetsanalysen for den aktuelle tidsrammen.
- (c) Hver TSO skal i sin IGM legge frem opplysninger som er nødvendige for analyser i stasjonær tilstand av aktiv og reaktiv kraftflyt, samt av spenning.

Godkjenning

Forslag til metoder for å utvikle felles nettmodell etter CACM artikkel 17.1 skal etter CACM artikkel 9.6 godkjennes av alle de relevante reguleringsmyndighetene i EØS.

Dersom metodeforslaget krever godkjenning av flere enn én reguleringsmyndighet skal de respektive reguleringsmyndighetene etter CACM artikkel 9.10 samordne med hverandre for å komme til enighet.

2.2. Energiloven

Etter energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b), jf. bokstav a) skal RME ved enkeltvedtak fastsette eller godkjenne vilkår eller metoder om den systemansvarliges kapasitetstildeling og håndtering av flaskehalser i overføringsnett.

3. Begrunnelse for vedtaket

3.1. De formelle kravene til metodeforslaget og beslutningsprosessen er oppfylt

Metodeforslaget er mottatt av RME innenfor fristen og det er gjennomført høring av metodeforslaget i tråd med de krav som følger av CACM.

RME har koordinert sin beslutning om vedtak med de andre berørte reguleringsmyndighetene gjennom reguleringsmyndighetenes felles fora. Den 8. mai 2017 kom de berørte myndigheter til enighet om at metoden kan godkjennes. RME har fattet vedtak innen seks måneder etter at metodeforslaget ble mottatt fra Statnett.

De formelle kravene til beslutningsprosessen er dermed oppfylt.

3.2. Vurdering av metodeforslaget

Det er RMEs vurdering at metoden er tilstrekkelig beskrevet og at detaljeringsgraden i metoden er tilstrekkelig balansert.

Metoden beskriver hvordan den enkelte TSO skal bygge opp sin individuelle nettmodell basert på relevante scenaroinformasjon, og hvordan disse individuelle nettmodellene skal settes sammen til en felles nettmodell for det sammenkoblede transmisjonsnettet. RME mener det er viktig at disse prosessene er standardiserte slik at RSCen og TSOen på en effektiv og god måte skal kunne sette nettmodellene sammen og sikkert koordinere driften. RME vurderer at dette metodeforslaget vil gi mer presis og konsistent informasjon om driftsgrenser og forventete lastforhold i ulike deler av det sammenkoblede transmisjonsnettet. Dette vil være et nødvendig underlag for beregning av kapasiteter og for tilhørende sikkerhetsanalyser. Forslaget vil derfor legge til rette for mer effektiv bruk av transmisjonsnettet, og dermed også økt konkurranse i elektrisitetsmarkedet og bedre håndtering av uregulerbar kraftproduksjon.

RME forutsetter at Statnett sender endrede retningslinjer på høring, dersom metoden endrer hvordan Statnett utøver systemansvaret.

Metodeforslaget inneholder en rimelig tidsplan for gjennomføringen av metoden. RME vurderer at metodens innhold vil bidra til å oppfylle de overordnede målene som er angitt i CACM. Kravene i CACM artikkel 9 er dermed oppfylt.

Samlet sett er det RMEs vurdering at metodeforslaget er i overenstemmelse med kravene i CACM artikkel 17, og derfor kan godkjennes.

3.3. Vedtak

RME godkjenner Statnetts metodeforslag om utarbeidelse av felles nettmodell i henhold til CACM artikkel 9.1 og 9.6, og energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b), jf. bokstav a). Statnett er etter dette pliktig til å anvende metoden som systemansvarlig og operatør for transmisjonsnettet i Norge.

4. Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Tore Langset
direktør

Tiril Henriksen Norvoll
fungerende seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg
Metodeforslag fra Statnett datert 9. september 2021

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energiklagenemnda men sende den til RME. RMEs e-postadresse er: rme@nve.no. RME vurderer om vedtaket skal endres. Dersom RME ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til Energiklagenemnda .
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden RME fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be RME om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none">- Skrive hvilket vedtak du klager på.- Skrive hvilket resultat du ønsker.- Opplyse om du klager innenfor fristen.- Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til RME for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på RMEs vedtak, og klagen er avgjort av Energiklagenemnda som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom RME eller Energiklagenemnda endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.